

Fischer Istvánné Osztálykiránduláson

Ez a kép is egy osztálykiránduláson készült. A zárdával is jártunk kirándulni, minden évben volt osztálykirándulás. Nem tudom, kié az autó, mi csak fényképezkedtünk benne. Én az autóban ülők között jobbról a második vagyok.

Elemi után az angolkisasszonyok gimnáziumában folytattam, mert Egerben az volt az egyetlen leánygimnázium. A katolikusoknak évi nyolcvan pengő tandíjat kellett fizetni, a reformátusoknak és az evangélikusoknak százhusz pengőt, a zsidóknak pedig százhatvan pengőt.

A gimnáziumban nem éreztünk antiszemitizmust. Először ketten, aztán hárman voltunk zsidók az osztályban, utána ötödiktől öten lettünk. Meghívtak minket zsúrra, mindenhova. Volt két vagy három lány, aki nyilas lett. 1939-ben bementünk az iskolába, és minden zsidó lány padjára rá volt ragasztva egy nyilaskereszt. Néztünk egymásra, hogy neked is, neked is, és intettem, hogy nem nyúlunk hozzá. Nem csinálunk semmit. Arra gondoltam, szégyellje magát az, aki odatette, mi nem nyúlunk hozzá. És akkor pár osztálytársunk tanítás után visszament, és leszedte.

A gimnáziumban is mindenben részt vettem, ami adódott, például a farsangi rendezvényen. De az iskolában nem volt olyan nagy élet, mint az Óhel Sémiben. Sportélet például nem volt, csak tornaóra. A vallási dolgokban pedig nem vettem részt. Minden reggel volt ima, azon nekünk nem kellett részt venni. Két alkalommal mentek a más vallásúak is misére: az évnyitóra és az évváróra. Akkor ott kellett lenni a zsidóknak is. És még akkor, amikor hetedikesek voltunk, és ballagtattuk a nyolcadikosokat. És amikor nyolcadikosok voltunk, és bennünket ballagtattak, akkor is ott kellett lenni. De nem kellett térdelni. A többiek térdeltek, mi maradtunk ülve. Az osztályban háromszor volt imádkozás: reggel, kilenckor és tizenkettőkor. Olyankor mi csak álltunk, és nem vettünk benne részt. Amikor katolikus hittanóra volt, akkor átmentünk egy másik osztályba, ahol nem volt ki a létszám, mert betegek voltak. Beültünk a hátsó padokba, tanulhattunk vagy játszhattunk, csak beszélni nem volt szabad.

Egyébként a zárdában én jól éreztem magam, nagyon szerettem oda járni. De amikor érettségi találkozó volt, nagyon nehezen mentem el. A negyven éves volt az első. Elmenjek? Ne menjek? Mit csináltak ezek 44-ben? És nem is mentem oda időre. Az érettségi találkozó úgy kezdődött, hogy a pesti angolkisasszonyoknál mise. Én lassan vánszorogtam, és ahogy jöttek ki a miséről, egyszer csak az egész osztály a nyakamba borult. Úgyhogy vége volt a félelemnek. Az öt zsidó lány közül ketten meghaltak Auschwitzban, ketten kivándoroltak Amerikába. Erre a találkozóra nem jöttek haza, de a következőre az egyik hazajött.